

Naftas drošības rezerves

Publicēts: 24.02.2023.

Naftas drošības rezervju izveides tiesiskais regulējums

Enerģētikas krīzes vadības mehānismu, tajā skaitā arī drošības rezervju izveides pienākumu, regulē Starptautiskās enerģētikas aģentūras 1974.gada Starptautiskās enerģijas programmas līgums. Savukārt Padomes 2009.gada 14.septembra Direktīvas [2009/119/EK](#) ar ko dalībvalstīm uzliek pienākumu uzturēt jēlnaftas un/vai naftas produktu obligātās rezerves prasības uzliek par pienākumu katrai ES dalībvalstij nodrošināt naftas krājumu apjomus, kas atbilst vismaz dienas vidējā tīrā importa daudzumiem 90 dienu laikā vai arī dienas vidējam iekšzemes patēriņam 61 dienai atkarībā no tā, kurš no abiem daudzumiem ir lielāks, kā arī nosaka rīcību obligāto rezervju izmantošanai nopietnu apgādes traucējumu gadījumā. Tā kā Latvija ir naftas produktu importētāja valsts, tad drošības rezervju apjomam tiek piemērotas 90 dienas.

Latvijā drošības rezerves tiek veidotas atbilstoši Direktīva [2009/119/EK](#) prasībām, kas Latvijas normatīvajos aktos ir pārņemta ar [Enerģētikas likumu](#).

Atbilstoši Enerģētikas likuma 72.¹ pantam kopš 2020.gada 1. janvāra Centrālo krājumu uzturēšanas struktūras (CKUS) funkcijas pilda Būvniecības valsts kontroles birojs. CKUS funkcijas ietver iegādāties un administrēt drošības rezervju pakalpojumu valsts naftas produktu rezervju izveides pakalpojumu noteiktā apjomā, lai enerģētiskās krīzes periodos tiktu nodrošināta apgāde ar naftas produktiem.

Ministru kabineta 2011.gada 12.aprīļa noteikumi Nr. 286 "[Kārtība, kādā komersanti nodrošina un sniedz drošības rezervju pakalpojumu valsts naftas produktu drošības rezervju izveidei noteiktā apjomā](#)" nosaka kārtību, kādā komersanti nodrošina un sniedz drošības rezervju pakalpojumu.

Ministru kabineta 2011.gada 14.jūnija noteikumi Nr.450 "[Noteikumi par valsts naftas produktu rezervju apmēru, apmēru, kādā maksājama valsts nodeva par drošības rezervju uzturēšanu, kā arī tās aprēķināšanas, maksāšanas un administrēšanas kārtību](#)" nosaka valsts nodevas likmi par drošības rezervju uzturēšanu, valsts nodevas maksāšanas kārtību un kārtību, kādā valsts nodeva tiek administrēta.

Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.312 "[Enerģijas lietotāju apgādes un kurināmā pārdošanas kārtība izsludinātās enerģētiskās krīzes laikā un valsts apdraudējuma gadījumā](#)" nosaka kārtību, kādā tiek izmantotas drošības rezerves izsludinātās enerģētiskās krīzes laikā un valsts apdraudējuma gadījumā.

Šobrīd izveidotās rezerves

Saskaņā ar 2018.gada 6.februāra Ministru kabineta sēdē (protokols Nr. 7 32.§) nolemtu, kā arī ievērojot Enerģētikas likuma 72.panta otrajā daļā noteikto un pamatojoties uz Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likumu, Ekonomikas ministrija 2018.gada 12.jūnijā izsludināja sarunu procedūru "Drošības rezervju pakalpojuma sniegšana valsts (Latvijas Republikas) naftas produktu rezervju izveidei" (identifikācijas Nr. EM 2018/67) (turpmāk – sarunu procedūra EM 2018/67). Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likums paredz nodrošināt efektīvāku iepirkumu norisi aizsardzības un drošības jomās, tāpat papildu prasības noteiktas piegāžu drošībai, lai garantētu, ka pretendents būs spējīgs līgumu izpildīt arī krīzes vai bruņota konflikta laikā. Sarunu procedūras EM 2018/67 naftas krājumu apjoma aprēķinos tika izmantoti Centrālās statistikas pārvaldes 2018.gada augustā publicētie dati par naftas produktu apriti 2017.gadā (Energobilance 2017 gadā). Aprēķinātais uzglabājamo naftas produktu drošības rezervju apjoms atbilst vismaz dienas vidējā tīrā importa daudzumiem 90 dienām, kā to nosaka Direktīvas 2009/119/EK 3.panta 3 daļa.

Saskaņā ar sarunu procedūras EM 2018/67 rezultātu ir izveidotas I kategorijas naftas produktu (benzīns) drošības rezerves 91 000 tonnu apjomā un II kategorijas naftas produktu (dīzeļdegviela) drošības rezerves 285 544 tonnu apjomā, kā arī AS "Latvenergo" II kategorijas naftas produktu (dīzeļdegviela) krājumi 10 123 tonnas. Kopā 386 667 tonnas, kas atbilst dienas vidējā tīrā importa daudzumiem 90 dienu laikā.

Naftas produktu drošības rezervju uzglabāšanas periods ir no 2018.gada 12.decembra līdz 2020.gada 11.decembrim. Lai nodrošinātu drošības rezervju pakalpojuma sniegšanas Latvijas Republikas naftas produktu rezervju izveidei nepārtrauktību, gadījumos, kad Ekonomikas ministrija nav noslēgusi jaunu Vispārīgo vienošanos par naftas produktu drošības rezervju pakalpojuma sniegšanu, Ekonomikas ministrija ir tiesīga pagarināt Vispārīgās vienošanās un Līguma darbības termiņu, kas nav garāks par 20 dienām un summu, kas nav lielāka par 10% no Vispārīgās vienošanās kopējās līgumcenas, ievērojot piedāvājumos noteiktās līgumcenas un apjomus.

[Informācija komersantiem par pienākumu maksāt valsts nodevu par drošības rezervju uzturēšanu](#)

Latvijas naftas produktu drošības rezervju apjoms 2019.- 2020.gadā

Naftas produktu kategorija	Naftas produktu drošības rezervju apjoms Latvijas teritorijā (tūkst. tonnas)	Naftas produktu drošības rezervju apjoms Kopienas teritorijā (LT, NL, SE) (tūkst. tonnas)	Naftas produktu drošības rezervju apjoms kopā pa kategorijām (tūkst. tonnas)
I kategorija (benzīns un aviācijas benzīns)	1, 00	90,00	91,00
II kategorija (petrolejas veida reaktīvā degviela, petroleja un dīzeļdegviela)	229,323*	66,344	295,667
Naftas produktu drošības rezervju apjoms kopā (tūkst. tonnas)			386,667

* iekļauti AS "Latvenergo" krājumi (10,123 tūkst. tonnas II kategorija).

<https://www.kem.gov.lv/lv/naftas-drosibas-rezerves>